

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE

KLASA: UP/I-612-08/25-06/0024

URBROJ: 532-06-02-02/1-25-2

Zagreb, 4. srpnja 2025.

Ministarstvo kulture i medija (OIB 37836302645) na temelju članka 15. stavka 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine" broj 145/24) i članka 4. stavka 2. te članka 7. Pravilnika o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 19/2023), donosi

ODLUKU

1.

Proglašava se da **Skulptura Franje Krežme u Osijeku, Prolaz Vanje Radauša**, ima status kulturnoga dobra.

2.

Granice kulturnoga dobra iz točke 1. izreke ovoga Rješenja određene su dijelom k. č. br. 5444/3 (zk. ul. 18126), k. o. Osijek. Područje obuhvata zaštite obuhvaća Skulpturu Franje Krežme; koordinate obuhvata zaštite su: E=670051, N=5049068.

Kopija Izvoda iz katastarskog plana Državne geodetske uprave, Područnog ureda za katastar Osijek (OSS evidencijski broj: 3102193/2024) od 20. prosinca 2024. u mjerilu 1:1000, s ucrtanim granicama kulturnoga dobra, sastavni je dio ove Odluke.

3.

Utvrđuje se sljedeći sustav mjera zaštite kulturnoga dobra iz točke 1. unutar granica iz točke 2. ove Odluke:

- Kulturno dobro se ne smije uništiti, oštetiti ili koristiti na način kojim se narušava njegovo svojstvo.
- Zahvate i radove na kulturnom dobru dopušteno je obavljati na temelju odobrenja za zahvate na kulturnom dobru koje je izdalo Ministarstvo sukladno ovom Zakonu ili na temelju izdane lokacijske i/ili građevinske dozvole ili potvrde glavnog projekta izdane sukladno ovom Zakonu i propisima kojima se uređuje gradnja i prostorno uređenje.
- Vlasnik odnosno suvlasnici, nositelji prava na kulturnom dobru i drugi imatelji kulturnog dobra obvezni su:
 - postupati s kulturnim dobrom s dužnom pažnjom, a osobito ga čuvati i redovito održavati;
 - provoditi ili osigurati provedbu mjera zaštite i očuvanja kulturnih dobara te mjera sigurnosno-tehničke zaštite utvrđene ovim Zakonom i drugim propisima;
 - omogućiti nesmetan pristup radi pregleda kulturnog dobra u svrhu utvrđivanja njegova stanja i nadzora provedbe mjera zaštite i očuvanja kulturnih dobara osobama Ministarstva i nadležnoj inspekciji;
 - o svim promjenama na kulturnom dobru, oštećenju ili uništenju te o nestanku ili krađi kulturnog dobra odmah, a najkasnije sljedećeg dana obavijestiti Ministarstvo;
 - obavijestiti novog vlasnika ili nositelja prava o svim obvezama koje proizlaze iz ovoga Zakona, a posebno o naloženim mjerama zaštite i očuvanja tog kulturnog dobra od strane Ministarstva ili nadležne inspekcije;
 - dopustiti stručna i znanstvena istraživanja, tehnička i druga snimanja;
 - izvršavati sve druge obveze propisane ovim Zakonom i drugim propisima.

- Moguće je privremeni izvoz i iznošenje kulturnog dobra radi izlaganja, stručnih i znanstvenih ispitivanja, obavljanja radova na zaštiti i očuvanju kulturnog dobra ili drugih opravdanih razloga uz dozvolu Ministarstva, prema člancima 53, 54, 55 Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara NN 145/24.
- Promet kulturnim dobrom i pravo prvokupa kulturnog dobra regulirano je člancima 78 - 83 Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara NN 145/24.

4.

Predmetno kulturno dobro s granicama iz točke 2. ove Odluke i mjerama zaštite i očuvanja kulturnih dobara upisat će se u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara pod brojem **Z – 7905**.

5.

Nalaže se tijelu državne uprave nadležnom za katastar i nadležnom općinskom sudu provedba zabilježbe kulturnog dobra u katastar i zemljišnu knjigu na katastarskim česticama utvrđenim ovom Odlukom.

O b r a z l o ž e n j e

Brončana skulptura Franje Krežme odlivena je u čast obilježavanja 105. obljetnice rođenja ovog poznatog glazbenika. Sadrena skulptura, prema kojoj je izrađen odljev, djelo je Vanje Radauša iz 1961. godine i dio je ciklusa *Panopticum Croaticum* koji odražava autorovu preokupaciju ljudskom patnjom i prolaznošću. Kulturno-prosvjetna zajednica Osijek, u dogovoru s Radaušem, odlila je skulpturu i svečano je otkrila 22. rujna 1967. godine. Tom prilikom u Muzeju Slavonije otvorena je izložba pod nazivom *Sjećanje na Franju Krežmu*.

Skulptura prikazuje Krežmu s violinom u lijevoj ruci i gudačkom u desnoj, u trenutku završetka izvedbe. Voluminozna kosa i frak, koji padaju niz leđa, uokviruju figuru, stvarajući dinamiku kroz oblikovanje s naglašenim kontrastima *chiaroscuro*. Krežma stoji na dijagonalnoj podlozi koja podsjeća na dasku pozornice, dodatno naglašavajući povezanost s glazbenim svijetom. Postavljena je na mramorni postament s natpisom: *Franjo Krežma / Hrvatski kompozitor i violinski virtuoz / 1862–1881*. Radauš kroz dramatično oblikovanu figuru mladog glazbenika naturalistički prikazuje izmučeno, ispijeno tijelo i beživotno lice s poluotvorenim ustima, čime naglašava tjeskobu i krhkost ljudskog postojanja, dok skulptura u cjelini tematizira tragičnu sudbinu ovog mladog povijesnog velikana.

Skulptura je očišćena 2008. godine, restaurirana 2009., a 2012. godine, u sklopu rekonstrukcije Trga slobode koja je uključivala i Prolaz Vanje Radauša, gdje se skulptura nalazi, premještena je s jedne lokacije na drugu unutar istog prolaza.

Izniman značaj za osječku zajednicu skulptura Franje Krežme ima kao simbol lokalnog identiteta i ponosa, odražavajući duh Osijeka kao kulturnog i umjetničkog središta. Njezina visoka vrijednost ogleđa se u autorstvu Vanje Radauša koji je u svoja djela unio novost u oblikovanju hrvatskih spomenika, ekspresivnim izrazom lišenim patetike i pretjeranog heroizma, uspostavio je autentičan i iskren pristup povijesnim temama. Također, djelo ima i veliku povijesnu vrijednost s obzirom da je postavljeno povodom obilježavanja 105. godišnjice rođenja Krežme, naglašavajući značaj očuvanja uspomene na istaknute ličnosti postavljanjem trajnih spomenika. Krežmina skulptura odlikuju se i visokom stilskom i umjetničkom vrijednošću zahvaljujući posebnosti izraza, koji uspješno spaja javu i san, vidljivo i prividno. Dramatičan izraz s dinamičnim površinama, snažnim kontrastima *chiaro-scuro* te proporcijama koje ponekad prelaze u grotesku postaje njegov prepoznatljiv način izražavanja bijesa, nemira i nezadovoljstva, kao i oblikovanja tragičnih smrti značajnih ličnosti hrvatske povijesti. Na posljetku skulptura ima i društvenu važnost kao podsjetnik na Franju Krežmu i njegov rad, pruža nadu, posebice mladima da i oni mogu ostvariti velika dostignuća, bilo na području glazbe ili drugih umjetničkih disciplina što ju čini trajnim izvorom inspiracije za buduće generacije.

Na osnovi postupka provjere i stručnog vrednovanja kojim je utvrđeno da su ispunjeni svi kriteriji propisani člankom 14. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Stručno povjerenstvo za utvrđivanje statusa kulturnoga dobra, na sjednici održanoj 15. svibnja 2025. godine predložilo je donošenje odluke kojom proglašava da **Skulptura Franje Krežme u Osijeku, Prolaz Vanje Radauša** ima status kulturnoga dobra u smislu članka 15. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te se, sukladno članku

19. stavku 2. istoga Zakona, određuje upis u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara (točka 4. Odluke).

O ovom postupku stranka je prethodno obaviještena, sukladno članku 15. stavku 4. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Obuhvat kulturnoga dobra (točka 2. Odluke), sustav mjera zaštite (točka 3. Odluke) i nalaganje tijelu državne uprave nadležnom za katastar i nadležnom općinskom sudu provedbu zabilježbe kulturnog dobra u katastar i zemljišnu knjigu na katastarskim česticama utvrđenim ovom Odlukom (točka 5. Odluke) određeni su sukladno članku 19. stavcima 2 i 5. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Člankom 126. stavkom 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“, br. 145/24.) propisano je da će ministar nadležan za kulturu donijeti u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, između ostalih, i pravilnik iz članka 20. stavka 4. ovoga Zakona, kojim se propisuje oblik, sadržaj i način vođenja Registra, dok stavak 3. istoga članka Zakona, propisuje da do stupanja na snagu propisa iz stavka 2. ovoga članka, ostaju na snazi između ostalih i Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 19/23.)

Iz navedenih razloga riješeno je kao u izreci.

Uputa o pravnome lijeku:

Protiv ove Odluke nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor tužbom nadležnom Upravnom sudu. Tužba se podnosi u roku od 30 dana od isteka osmog dana od dana javne objave Odluke na mrežnim stranicama Ministarstva kulture i medija. Tužba se predaje nadležnom Upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom. Uz tužbu se dostavlja izvornik ili preslika ove Odluke za Upravni sud, prijepis tužbe i priloga za tuženika, a ako ih ima i za svaku zainteresiranu osobu.

Dostaviti:

1. Grad Osijek, Franje Kuhača 9, 31000 Osijek – *dostava Odluke na mrežnim stranicama Ministarstva kulture i medija*
2. Državna geodetska uprava, Područni ured za katastar Osijek, Županijska 4, 31000 Osijek
3. Općinski sud u Osijeku, Zemljišno-knjižni odjel, Europska avenija 7, 31000 Osijek
4. Osječko-baranjska županija, Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša, Trg Lava Mirskog 1/I, 31000 Osijek
5. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Runjaninova 2, Zagreb
- Područni konzervatorski ured u Osijeku, Ulica Franje Kuhača 27, 31000 Osijek
6. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za arhive, knjižnice i muzeje, Runjaninova 2, Zagreb
- Odjel za Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, ovdje
- Pismohrana, ovdje

